

Agenda för hälsa och välbefinnande

10 högt prioriterade åtgärdsförslag med handlingsplaner

I "Agenda för hälsa och välbefinnande" samlas 35 organisationer som representerar akademi, vård, näringsliv, patienter, professioner och myndigheter, för att långsiktigt samarbeta för att förbättra förutsättningarna för medicinsk forskning, företagande och vård.

Med vår kollektiva kunskap har vi en stabil grund för nulägesanalys på systemnivå, vilket vi bidrar med i en ny rapport. Vi tittar på systemet utifrån fyra målområden som är tätt länkade och helt avgörande för att uppnå ökad hälsa och välbefinnande.

Excellent forskning och utbildning

en förutsättning för välfärd och konkurrenskraft.

En kvalitetsdriven vård med patienten i fokus

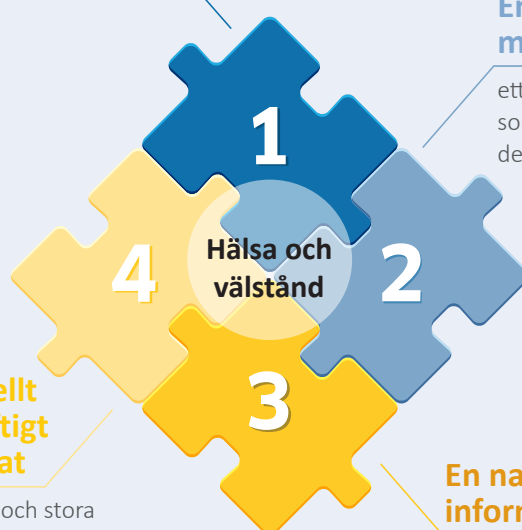
ett väl fungerande system som gör att patienten får del av innovationer.

Ett internationellt konkurrenskraftigt näringslivsklimat

som lockar både små och stora företag att bedriva forskning, utveckling och produktion i Sverige.

En nationell informationsstruktur

som underlättar insamling, användning och delning av data för att förbättra hälsan.

Med inriktning på nuvarande mandatperiod har vi valt ut 10 högt prioriterade åtgärder som syftar till att Sverige ska ha

- excellent forskning och utbildning,
- kliniska studier som en integrerad del av vården,
- effektiv implementering av precisionsmedicin och
- en vård som agerar "tidig användare".

Vi har även utvecklat handlingsplaner för åtgärdsförslagen med ambitionen att öka medborgans hälsa och stärka landets välbefinnande.¹

1. Stärk förutsättningarna för excellent forskning

Stark forskning och utbildning utgör grunden för en konkurrenskraftig life science-nation. Kunskapsgenombrott bidrar kontinuerligt till att kunna förebygga, diagnostisera och behandla sjukdom mer effektivt, vilket skapar stora hälsovinster. Dessvärre har anslagen till forskning och utveckling inom just medicin och hälsovetenskaper minskat.

Vi föreslår att regeringen

- ökar basanslagen för medicinsk forskning.²
- ökar de fria externa medlen för medicinsk forskning via forskningsråden och Vinnova.

¹ Enskilda individer från myndigheter och flera regioner bidrar med kunskap och perspektiv i arbetet inom Forska!Sveriges förening "Agenda för hälsa och välbefinnande". Myndigheterna och regionerna tar dock inte ställning till de konkreta åtgärdsförslag som Agenda-gruppen formulerar.

² Medicinsk forskning inkluderar forskning inom medicin och hälsovetenskap.

2. Öka långsiktighet, samordning och nationell tillgänglighet av forskningsinfrastruktur

Den nationella infrastrukturen för hälso- och sjukvårdsnära forskning och utveckling är mycket viktig för att kunna möta framtidens stora hälsoutmaningar och möjliggöra individualiserad prevention, diagnostik och behandling. Idag saknas dock långsiktig finansiering och permanent organisationsform för flera forskningsinfrastrukturer som är av nytta för hela Sverige.

Vi föreslår att regeringen

- inför en långsiktig, icke-projektbaserad, statlig finansiering för hälso- och sjukvårdsnära forskningsinfrastrukturer.
- tillsätter styrgrupper för samordning av nationella infrastrukturer.
- tar beslut om utveckling av nationella kvalitetsregister.

3. Utveckla och stärk kompetensförsörjningen

Tillgången på kompetens är avgörande för utvecklingen inom både akademi, företag och vård. Idag råder brist på kompetens inom viktiga områden och inom vården är det svårt att få utrymme för forskning, undervisning och fortbildning. Detta är allvarligt eftersom kompetens är en förutsättning för konkurrenskraft och kunskapsutveckling utgör en bas för säkerhet och kvalitet i vården.

Vi föreslår att regeringen

- ger universitet och högskolor bättre förutsättningar att skapa och förnya utbildningar som möter de ökade behoven av kompetens kopplat till, bland annat, den ökade användningen av stora datamängder, införandet av precisionsmedicin och omställningen till nära vård.
- säkerställer att Nationella Vårdkompetensrådet inkluderar behovet av nya professioner i sin nationella plan för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning.
- hör samman utredaren för kliniska prövningar och ger Läkemedelsverket i uppdrag att utveckla och förvalta en nationellt harmoniserad utbildningsplan för olika roller i klinisk prövning.
- fortsätter arbetet med att införa modeller för förbättrad mobilitet och förenade anställningar mellan akademi och andra sektorer.
- ger Socialstyrelsen i uppdrag att se över ledningsföreskrifterna avseende fortbildning, samt ger IVO befogenheter att utöva tillsyn över detta.
- säkerställer att Socialstyrelsen lyfter fram forskningsaspekten i sitt uppdrag om högspecialiserad vård.

4. Förbättra möjligheterna att bedriva klinisk forskning

Tack vare klinisk forskning överförs forskningsframsteg till vården och kan där bidra till högre kvalitet och effektivitet samt ökad jämlikhet. I nuläget nedprioriteras forskning och utveckling för att klara vårdproduktionen. Därmed blir implementering av ny kunskap lidande.

Vi föreslår att regeringen

- justerar hälso- och sjukvårdslagen för att förtydliga regioners och kommuners roll i forskningsarbetet.
- använder sig av de statliga styrinstrument som står till buds för att öka regionernas medverkan i klinisk forskning.
- agerar snarast på förslagen i utredningen om kliniska prövningar, bland annat etablera SweTrial och avsätta statliga medel till prövningsenheter.
- förenklar hanteringen av distribution av prövningsläkemedel.

5. Ta vara på patienters och närståendes kunskap och erfarenheter

En viktig förutsättning för att dra nytta av ny kunskap är förmågan att samverka med patienter och närstående i alla delar av utvecklingen, från forskning till vård. Tack vare patientsamverkan i klinisk forskning kan individualiserad behandling och precisionsmedicin bli ännu bättre då den utgår från individens behov, kunskap och önskan, i kombination med nya forskningsframsteg.

Vi föreslår att regeringen

- ger forskningsråden och Vinnova i uppdrag att, i samverkan med patientföreträdare, utveckla en nationell policy för patientsamverkan i utlysningar och forskningsstöd kopplat till klinisk forskning.
- ger lämplig myndighet i uppdrag att ta fram en nationell standard för att mäta patientsamverkan i utformning av klinisk forskning och deltagande i forskningsstudier.

6. Ta beslut om ett nationellt program för precisionsmedicin

Precisionsmedicinska centrum har initierats vid universitetssjukhus i Sverige. Via dessa centrum kan starka synergi-effekter som främjar patientnytta, vetenskap, utbildning och näringsliv skapas och det är viktigt att säkerställa bästa möjliga utveckling för dessa center. I nuläget står de dock inför stora utmaningar som måste adresseras snarast för att undvika fördröjningar och ojämlikhet vid implementering av precisionsmedicin i Sverige.

Vi föreslår att regeringen

- tar beslut om ett nationellt 10-årsprogram för forskning och implementering av precisionsmedicin.
- tillsätter en expertgrupp, i samråd med de sju universitetssjukvårdsregionerna, för att ta fram en konkret handlingsplan och budget för 10-årsprogrammet.
- tar beslut om långsiktig finansiering för de infrastrukturer som är nödvändiga för genomförandet, se åtgärdsförslag 2.

7. Utveckla och genomför en nationell handlingsplan för hälsodata

Samlade hälsodata kan, tillsammans med interoperabla IT-lösningar, minska den administrativa bördan i hälso- och sjukvården och samtidigt öka både patientsäkerhet och vårdkvalitet. Den stora potentialen tas dock inte till vara fullt ut i Sverige. Patienter, vårdgivare, forskare och företag måste få bättre möjlighet att bidra till insamling, användning och delning av data, och det måste ske på ett etiskt, säkert och strukturerat sätt.

Vi föreslår att regeringen

- beslutar om en nationell handlingsplan för lagring, insamling, delning och användning av hälsodata, samt långsiktiga resurser för utförandet av planen.
- ger E-hälsomyndigheten huvudmannaskap, ett långsiktigt uppdrag och resurser att utveckla ett ramverk för hantering av lagring, insamling, delning och användning av hälsodata. Det bör ske i samarbete med sektorns aktörer och integrerat med arbetet inom "European Health Data Space".
- agerar på rekommendationerna i utredningarna om primär- och sekundäranvändning av hälsodata.

8. Inför nya modeller för värdering och implementering av avancerad diagnostik och terapier

Sverige har goda möjligheter att ligga långt framme i utvecklingen av nya områden som precisionsmedicin och avancerade terapiläkemedel (ATMP), men det kräver nya utvärderingsmodeller för diagnostik och behandlingar, samt riktlinjer för ordnad introduktion. Det råder även brist på "anmälda organ" som är godkända för att hantera CE-märkning enligt den nya medicintekniska förordningen, vilket gör att det tar onödigt lång tid för viktiga produkter att nå patienterna.

Vi föreslår att regeringen

- ger TLV i fortsatt uppdrag att utveckla och implementera nya metoder för hälsoekonomiska utvärderingar av avancerad diagnostik och terapier som ligger till grund för nya betalnings- och ersättningsmodeller.
- ger lämplig myndighet i uppdrag att ta fram kriterier för ordnad introduktion av precisionsmedicin och ATMP.
- påskyndar etablering av godkända "anmälda organ" och säkrar nationell kompetens för att, bland annat, CE-märka medicintekniska produkter.

9. Utveckla och harmonisera vårdens ersättningsystem

Ersättningsmodellernas utformning har en viktig roll i att säkerställa en jämlik och behovsstyrd vård av hög kvalitet. Det är alltför vanligt med ersättningsmodeller som inte tar tillräcklig hänsyn till patientnyttan. Det är inte heller motiverat, varken medicinskt eller ekonomiskt, att ersättningsmodellerna väsentligt skiljer sig mellan regioner på det vis de gör idag.

Vi föreslår att regeringen verkar för att regionerna ska

- justera ersättningsmodellerna för att säkerställa utveckling och därmed stärka forskning, utbildning och innovation. Implementering och uppföljning av nya behandlingar, metoder och medicinska produkter bör premieras. Preventionsaspekter bör inkluderas och utgångspunkten bör vara patientnytta.

10. Stärk vårdens möjlighet att upphandla innovationer

Upphandling av innovationer främjar utveckling och införande av nya lösningar, inte minst i hälso- och sjukvården. I nuläget bedömer regioner dock att de ofta måste tacka nej, även om en produkt är kostnadseffektiv på lång sikt, med hänvisning till att kostnaden är för hög för deras ett-årsbudget. Detta systemfel i form av avsaknad av samordnat upphandlingsstöd och köpkraft drabbar både patienter och möjligheten för företag att växa i Sverige.

Vi föreslår att regeringen

- tillsätter en snabbutredning med fokus på hur vården ska kunna vara en tidig och kompetent upphandlare som kan investera i kostnadseffektiva produkter trots eventuell hög initial kostnad.
- stärker möjligheterna för organisationer i Sverige att ta del av EUs upphandlingar av innovationer.

Agenda för hälsa och välbefinnande – ett samarbete mellan

och:

Läs rapporten: www.forskasverige.se/Agenda2023

Besök Forska!Sveriges hemsida: www.forskasverige.se

Twitter: @forskasverige #forskasverige